

(Тр), Маріївське (См), Ангелівка (Тр), Покровське (Днп) і т.п., назв поселень, пов'язаних із назвами етносів, наприклад: Волохи (Лв), Татарівка (Чр), Бессарабівка (Хр) та ін. [2].

Таким чином, зв'язок соціолінгвістики й еколінгвістики в ономастиконі України, зокрема в ойконімії, простежується у кількох ракурсах. По-перше, обидві лінгвістичні науки прагнуть «очистити» ойконімію як від екстралінгвальних, так і від інтралінгвальних факторів, які шкодять етимології назв та подальшій стабільності первісних найменувань. По-друге, еколінгвістика та соціолінгвістика прагнуть змінити мовну свідомість українського народу, який протягом багатьох століть був поневолений і мова якого страждала в першу чергу, будучи асимільованою іншими мовами. Адже і сьогодні у назвах населених пунктів України можна побачити вплив тої чи іншої держави-агресора та її мови. По-третє, еколінгвістичний аспект дослідження, поєднуючись із соціолінгвістичним, вказує на неправомірність перейменувань поселень, що були здійсненні в Україні, і вимагає подальшого унормування номінацій теперішніми незалежними владними інституціями.

Наслідком цього є формування нового комплексного підходу до вивчення взаємовідносин мови, у нашому випадку ойконімії, навколишнього середовища, яким являється саме суспільство, а також концептуально нового ставлення до світу, а відповідно і нової мовної картини світу, переосмислення власної історії й особливостей функціонування різних лінгвістичних та суспільних явищ, а також зростання уваги до вивчення процесу їх взаємодії.

Список скорочень:

Дн – Донецька область;

Мк – Миколаївська область;

Днп – Дніпропетровська область;

Од – Одеська область;

Зк – Закарпатська область;

Тр – Тернопільська область;

Зп – Запорізька область;

Хр – Харківська область;

Лв – Львівська область;

Чн – Чернівецька область;

Лг – Луганська область;

Чр – Чернігівська область.

Література:

1. Нуждак Л. Еколінгвістика / Л. Нуждак. – Ужгород, 2013. – 109 с. – С. 5.
2. Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. – К., 1946. – 1084 с.

Ющенко І. М.

Концепція життєздатності особистості в контексті завдань практичної психології освіти

Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури та досвіду практичних психологів дає можливість стверджувати, що основною метою діяльності психологічної служби є психічне та психологічне здоров'я дітей [1; 2; 3].

У численних роботах присвячених проблемі збереження психічного здоров'я дітей йдеться переважно про причини та чинники порушення психічного здоров'я, ознаках нездоров'я, несприятливих умовах тощо. Водночас, актуальним завданням для сучасної психології освіти є перехід від вивчення чинників, що підвищують вразливість дитини до психічних розладів та шкідливих впливів до вивчення засобів, що попереджують психічні порушення та захищають її від дії стресу.

Отже, на сьогодні науково та професійно обґрунтованим є підхід до діяльності психологічної служби при якому вона розглядається як служба профілактики психічного здоров'я дітей, що спрямована, передусім, на створення умов та можливостей, необхідних для

здорового позитивного розвитку дитини всупереч шкідливим впливам та загалом несприятливим життєвим обставинам.

Увага дослідників до психологічної профілактики пов'язана з концепцією життєздатності. Термін «життєздатність» в сучасній науковій літературі використовується для позначення здатності дитини чинити психічний опір стосовно біологічного, психологічного, психосоціального ризику, стійкості до стресу або психічної гнучкості [5].

Підвищення інтересу до життєздатності пов'язано із парадигмальним зрушенням у гуманітарних науках від моделі патогенезу, орієнтованої на захворювання до моделі збереження здоров'я, орієнтованої на зміцнення ресурсів людини та збереження здоров'я всупереч загрозливим чинникам [4].

Поняття резиліентності передбачає: позитивний розвиток усупереч високому ризику; стійку психологічну компетентність в екстремальних стресових умовах; позитивне та швидке відновлення після травматичних переживань [5; 6; 7].

Життєздатність – це не лише відсутність психічних вад, а й вироблення та збереження відповідних віку можливостей та вмінь незважаючи на життєві обставини, що обтяжені численними ризиками. Життєздатність також розглядається як позитивна протилежність вразливості.

Парадигма життєздатності об'єднує в собі наступні аспекти: ставить на чільне місце здатність до подолання критичних умов та ситуацій; орієнтується не на вади, а на ресурси та сильні сторони кожної конкретної дитини; акцентує увагу на позиції дитини як активного суб'єкта власної життєдіяльності, який має внутрішні та зовнішні ресурси.

Життєздатність – багаторівневий феномен, що спирається на взаємодію численних чинників. До них відносять генетичну схильність, прижиттєві набуті риси та системи соціальної підтримки. Чинники резиліентності можна класифікувати як особистісні та соціальні ресурси.

До особистісних ресурсів відносяться генетично зумовлені конституціональні особливості нервової системи, що лежать в основі темпераменту та характеру та визначають індивідуально-неповторну конфігурацію її особистісних якостей [7].

Соціальні ресурси – це захисні чинники в оточенні дитини, що поліпшують шанси адаптації всупереч несприятливій генетичній налаштованості та тяжким життєвим обставинам. Насамперед, це – характер взаємостосунків у родині, загальна психологічна атмосфера в сім'ї та стиль виховання, що застосовується батьками.

Концепція життєздатності передбачає увагу до первинної профілактики – зміцнення здоров'я, навичок саморегуляції, підтримку вміння розв'язувати проблеми, підвищення самоефективності, розвиток почуття власної гідності, досягнення адекватної позитивної самооцінки стосовно здатності до подолання труднощів, ставлення до складних ситуацій як до неминучих викликів життя, а не як до загроз із невідворотно руйнівними для особистості наслідками тощо.

Цілеспрямований розвиток життєздатності можна розглядати як аспект практичної психології освіти та одне з важливих завдань розвитку дітей починаючи з раннього віку. Соціально-психологічні заходи спрямовані на посилення позитивного впливу захисних чинників, які взаємодіючи зміцнюють адаптивний потенціал дітей у сучасному жорсткому, складному та надзвичайно мінливому світі – невід'ємна частина психолого-педагогічних процесів майбутнього.

Література:

1. Панок В.Г. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник [для студентів і викладачів] / В.Г. Панок. – Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488.
2. Пахальян В.Э. Развитие и психологическое здоровье. Дошкольный и школьный возраст / В.Э. Пахальян. – СПб.: Питер, 2006. – 240с. – (Серия «Практическая психология»).

3. Слободчиков В.И., Антропологический подход к решению проблемы психологического здоровья детей в работе психологических служб / В.И. Слободчиков, А.В. Шувалов // Вопросы психологии. – 2001. - № 4. – с. 91-105.
4. Reyholds C. R. et al. School Psychology: Essential of Teory and Practice. – N.Y., 1984.
5. American Psychological Association. (2014). The Road to Resilience. Retrieved from <http://www.apa.org/helpcenter/road-resilience.aspx>
6. Luthar, S. S. (2006). Resilience in development: A synthesis of research across five decades, pp. 739–795 in D. Cicchetti and D. J. Cohen (Eds.), *Developmental Psychopathology (2nd ed.): Vol. 3 Risk, Disorder, and Adaptation*. Hoboken, NJ: Wiley and Sons., 2006.

Якуніна А.О., Кравцов Ю.С.

Зростання значущості права в сучасній освіті і вихованні

Освітнянське правове поле повинно надавати громадянам реальні демократичні права і свободи щодо здобуття повноцінної освіти, участі їх в організації та управлінні освітою та самоосвітою. У процесі демократичної трансформації сучасного українського суспільства в ньому відбувається докорінна зміна ролі права, яке поряд з інструментальним значенням набуває рис основного ціннісного орієнтиру, однієї з фундаментальних суспільних засад.

Оскільки в сучасному українському суспільстві стійкі стереотипи поваги до права, на жаль, відсутні, потрібне більш фундаментальне обґрунтування ролі права в житті людини і суспільства та відповідне орієнтування політики. Від міри адекватності такого обґрунтування залежить спрямованість і ефективність як реформування суспільства в цілому, так і здійснення правової реформи як складової частини трансформаційних процесів зокрема.

Перефразовуючи відомий афоризм Гегеля, можна сказати наступне: «Кожен народ має той правопорядок, який він заслуговує». Соціальний порядок породжується соціальною культурою людей, що включає у себе зокрема їх політичну, економічну, правову, моральну культуру.

«Правова криза в Україні є перманентною, вона стала «інститутом запуску» інших національних криз — політичної, влади та управління, демографічної, економічної, моральної тощо. Одночасно правова криза підсилювалась і продовжує посилюватись політичною та іншими видами криз, створюючи загальну системну кризу в державі [7]. Вона, з одного боку, є «рукотворною» і за всіма ознаками «вписується» в процеси, які у світі отримали назву «керований хаос». З іншого боку, ця криза стала однією з перших в світі, яка свідчить, що цивілізація досягла вершини в своєму спіральному розвитку і розпочалися зворотні процеси — регрес» [4].

Сьогодні як ніколи виникає потреба в нових методологічних підходах, які б дали можливість поглянути на право як на найважливіший елемент людського буття, особливу реальність, що має складну структуру і власну логіку функціонування і розвитку. З появою неklasичної парадигми соціального знання, коріння якої сягає феноменології Е.Гусерля і В.Дільтея (середина ХХ ст.), сформувалось уявлення про конституюючу діяльність суб'єкта як частину об'єктивного світу. В центр уваги нової суб'єктивістської парадигми були поставлені не об'єктивні процеси соціальної упорядкованості, а порядок, який формується у свідомості суб'єкта у процесі інтерпретації ним соціальної дійсності. Людина не відображає у своїй свідомості світ, а конструює його; і у такий спосіб наповнює іншим смислом, який обумовлюється належністю суб'єкта до певного типу культури, соціального, ціннісного контекстуального простору [1, 206].

Радикальний онтологічний поворот в сучасній соціальній філософії, в результаті якого проблематика свідомості, мислення, пізнання, науки виявилася проблематикою буття,